

"EDINOST"
izhaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob **torčkih, četrtkih in sobotah**. Zjutranje izdanie izhaja ob 6. uri zjutraj, večerne izdaje ob 7. uri večer. — Obojino izdanie stane: na jedan mesec f. — 30, izven Avstrije f. 1.40 na tri meseca f. — 2.60 na pol leta f. — 5. na vse leto f. — 10. 16.— Na nasrečje brat pričelo naročnina se ne jemijo exir.

Pošamidne številke so dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 20 av., v Gorici po 25 av. Sobotno večerne izdaje v Trstu 20 av., v Gorici 4 av.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

Slovenci!

Družba sv. Cirila in Metoda nosi v sebi veselje Slovensko, a najmiliji so jej ta tretosten rojaki naštrani Karavank.

Zakaj? Zato, ker smo storili za nje do sedaj najmanj.

Vendar pa jim je materina beseda tako ljuba, kot nam vsem drugim Slovencem in ohraniti jo želite sebi in svojim potomcem prav tako, kot to želimo mi vse.

Že dolgo časa je in navedenega vraka v namenih podpisane družbe slovenska ljudska šola v Velikovci na Karavank.

Vodstveni seji naše družbe sklep pa je bil te dni tak, da sažnemo s prihodnjo pomladjo svidati v Velikovci slovensko šolo, ki bodo štirirazredna in izročena do šolek sestram iz maternice hiše v Mariboru.

Že imamo prav blizu mesta na 1.250 gld. nakupljen teh šoli prelep stavbeni prostor: šola z bivališčem za sestre pa na utrgne stati krog 15.000 gld.

Rojaki po vseh pokrajinh našega osemljata Nada Velikovčka zadova Vam budi, prosimo Vas, pri sveti tako, kot so Vam pri sveti Važe najsoče rodbinske zadove.

In Ti rodoljubno čenstvo po Slovenskem! Ti si v naši družbi spritovalo poštovanost, o kakorčni ni vedela praviti do danes slovenska agodovina. V svesti smo si tega, da boš tudi ob tej naši koroški šoli našlo srednih potov in onih nadinov — ki Ti je narobe Twoja domoljubna iznajdljivost.

Vsek "Vodstvu družbe sv. Cirila in Metoda" prispeval najmanjši dar nas je volja objaviti v naših časopisih.

Slovenci! S tem osnačenim Vam činom bomo stopili pač mogočnim korakom naprej v prospah verskih teženj mej nami; v prospah dinastičnemu četu našega ljudstva; v prospah in brambo naše narodnosti v ljubljeni slovenski domovini.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda

Ljubljana, 19. novembra 1894.

Tomo Zupan,
prvomestnik,

Luka Števc,
podpredsednik.

Andrej Zamejc,
udružbenega vodstva.

Italija in Primorska.

Poslanec prof. Spinčič in tovariši so v seji državnega abora dne 17. novembra stavili naslednjo interpelacijo:

Iz raznih interpelacij, stavljenih glede napisov na Primorskem, zlasti v Istri, je že precej znano, kaj vse so je v tem osiru zgodilo v Istri, v Trstu in na Goriškem, kdo je površio dolične interpelacije in kak načine imajo doličniki, kakor tudi to, kako so glede njih postopala c. kr. oblastva in njih

organi. Naj se še doda, da so bile istre občine iz Poreča povabljeni, izraziti se zoper napravo dvojezičnih napisov in da jih je koparski municipij valed sklepa dne 27. oktobra tam zavrnitvega se shoda istre občin, po katerem so se izdali in razširili znani oklici na "Italijske" in "Istranske", z dopisi z dne 29. oktobra, na katerih je bil občinski pečat in županov podpis, vabil, naj pošljejo dne 2. novembra svoje deležne v Trst, da tam posredujejo do veljave "močno kompromitiranim narodnim pravicam". To povabilo je župan dne 31. oktobra brzjavno ponovil z besedami: "Vi attendiamo sicuramente venerdì in Trieste!"

Tudi se je zadostno pojasnila skupnost akcije meje Lahi na Primorskem in v Italiji, kako namreč poslednji korak na korakom, na shodih, v listih, po najnovejših vesteh tudi v občinskih zastopih, s tiskovinami, ki se v tisoč in tisoč izvodih razširjujo po Primorskem, in takó podpirajo akcijo prvih. Naglašalo se je tudi, da so nekateri poslanci v italijanskem parlamentu napovedali interpelacije glede te povsem interne zadeve naše monarhije.

Zvedelo se je nadalje, da se je v listih oditalo italijanski vladi, slasti ministarskemu predsedniku Crispiju, da se ni potegnil za istre brate. Glasom "N. Fr. Presse" dne 7. t. m. iz Rima došlega telegraema, je to Crispiju oditalo tudi Zanardellijevo glasilo "Provincia di Brescia". Crispijeva "Riforma" mu je po istem poročilu odgovorila: "Oglossili so se prijatelji lista "Provincia di Brescia" in zahtevali, naj se Crispì oditno in uradno potegne za Istrane. Ne vemo, če ni vrla ničesar storila za "Istro", vsekako pa je premorda, da obesi to na veliki zvon. Po teh besedah ni izključena možnost, da se je italijanska vlada za Istrane (kakor da so Istrani vse ali vsaj vedenia Italijani) potegnila; da, ko bi hotela italijanska vlada povedati, da se je zanje potegnila, bi tega ne mogla jasneje povedati. Iz navedenih besed bi se pa dalo tudi sklepiti, da se italijanska vlada ne poteguje očitno in uradno za "Istrane". Iz vsega pa, kar se godi in stori v Italiji, pa je jasno, da se vse Italijani, v kolikor jim tega ne branijo službe, poganjajo za "Istrane" na način, kakor da je Istra italijanska pokrajina, kakor se imenuje po pripovedanju ministra notranjih del v Trstu in v Istri s neštevilnimi klaci.

To se razvidi tudi iz lista "Fanfulla" z dne 7. in 8. t. m. V številki z dne 7. t. m. je ta list priobdil "Manifesto per l'Istria", kateri oklic se podpisuje v Rimu in v drugih mestih. V tem oklicu se garanjuje bratom na obalah jadranskega morja, ki je italijansko morje, kateri so bili v najnovejšem času predvso provocirani in žaljeni, katerim pa iz železnih diplomatičnih ozirov ni pomoči, da

so Lahi iz Italije ž njimi in da so solidarni z njimi glede čustev in glede ciljev. Še jasneje govori "Fanfulla" v številki z dne 8. t. m. v članku "Parliamo chiaro", v katerem polemizuje s tistimi, ki so od italijanske vlade zahtevali uradne akojico, kjer torej izraža nazore zmernejših Lahov. Tu pravi meje drugim:

"La causa degli Istriani è, ripeto, nobile e santa; avversata oggi per ragioni che non tocca a noi discutere, risorgerà domani e probabilmente più rigogliosa. Il fatale andare delle cose è più potente e irresistibile della volontà di un ministro o di tutta una scuola politica. Anche il Quadrilatero, con centinaia milioni di spesa, era diventata cosa tanto formidabile, che l'espugnarlo avrebbe potuto costare centinaia di migliaia di vite; e fu battuto in bresciano dai sannoni dell'esercito italiano, ma dalla forza irresistibile che spingeva all'unità della patria comune".

Torej ne s topovi italijanske vojske, ampak z nepremagljivo silo, ki deluje na zdajinjenje vkljupne domovine, naj se po sodbi zmernih Italijanov pridobi kraljestvu italijanskemu Istra in vse Primorje.

Z osirom na to, in sklicevajo se na interpelacijo Spinčiča in tovarišev z dne 22. marca 1893., ki se je interpelacija istega poslancev in njegovih tovarišev v 243. seji dne 26. novembra 1893. ponovila, na katero pa vlada še ni odgovorila in v kateri se kaže, kako se pripravljajo razmere v Istri valed ondu veljavnega sistema, — kakor tudi z osirom na arditu in pretečo pisavo vedenino italijansko-primorskih listov zoper Slovane, prav kakor da bi ti na Tržaških, istrskih in gorških tleh ne smeli več pokazati, da živijo, vprašajo podpisani c. kr. vlado:

1.) Je-li kraljevska italijanska vlada pri c. kr. vladi storila kakor korake za "Istro", in če jih je storila, kako more c. kr. vlada pripustiti, da se tuje države vtikajo v čisto notranje zadeve naše monarhije, oziroma, kako soglaša tako vtikanje z veljavo naše monarhije?

2.) Je-li so c. kr. vladi znani ne samo glasovi "radikalnih", ampak tudi zmernih Italijanov, kateri se od prvoimenovanih razlikujejo le v tom, da iz diplomatsko potrebnih ozirov postopajo previdnejo od radikalnih, da pa jedini kakor drugi zmaatrajo Istro s Primorskem vred za italijansko provinijo, katero siljenje za jedinstvom domovine pridobi Italiji?

3.) Hoče-li vlada narediti konec postopanju, po katerem se primorsko hrvatsko in slovensko prebivalstvo odturnjuje svoji narodnosti in se s tem Primorsko nekako pripravlja za združenje z Italijo, takoj, da tega ne prečižejo ne trdnjave ne topovi?

Na Dunaji, 17. novembra 1894.
Spinčič, Alfred Coronini, dr. Gregorčič, Biankini, Perič, Sokol, König, Troll, Brezovšček, Čestmir Lang, Adámek, Krumbholz, dr. Dvořák, Eš, dr. Lueger, dr. Brzorad, Kaftan, Kramar, dr. Ferjančič, dr. Slavik, Teklý, dr. Šamanek.

moj Bog! Tudi jaz ne nosim nogovic žetretji mesec, — dve spodnjici imam še, pa dve krili, sicor nič... Jelica, služit moraš! — je dejala nakrat.

Služit! — Kam? —

Morda — za kasirko ali pa natakarico; — tiko je spregovorila te besede Ribičevka sklonivši globoko svojo glavo; ni si upala pogledati hčerkki v oči, saj jo vedela, da jo je globoko ranila. Vedela je pa tudi, da je sedaj prišel čas, ko je zaman vsako protivljenje, ko mora i hčerkka pozabiti na nekdanjost, ko ne smo več varovati svojih lepo belih in gladkih rokies.

Jelica je obstala nepremično poleg okna; njen pegavo lice je postal bledo nalik kredi in okoli ust jej je zaigral krčevito bridk izraz.

Ne, — natakarica ne bodem, — rajš pojdem v Trst, — je odgovorila zamoklo.

Stori, kar hočeš! — Danes poplačam še stanarino, potem pa odpovem to stanova-

Oglas se računa po tarifu v petitu; za naslove z debolimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsegava navadni vrstic. Poslana osmrtnica in javnozahvale, dnevni oglasi itd. se računajo po pogodbah.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu: ulica Caverma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, kar nefrankovana se ne sprejemajo. Kopiji se ne vračajo.

Naročino, reklamacijo in oglase sprojema upravitelj ulica Molina, plesko k. št. 3. II. nadst. Odprete reklamacije so preto poštnine.

„Edinost je moč!“

Političke vesti.

Volilna preosnova. Kakor smo bili sporodili že v današnjem zjutranjem izdanju, izjavili so v včerajnji seji odseka za volilno preosnovno grof Hohenwart v imenu konzervativcev, grof Stadnicki v imenu Poljakov in grof Kuenburg v imenu nemške levice svojo zadovoljnost s potjo, po kateri hodi vlada. Umevno je, da so omenjeni članitelji koalicije "zadovoljni" s potjo, po kateri hodi vlada, pa makar da bi i znali, da ta pot vodi do propada. Izrekli so zato tudi svojo nadejo, da se posredi odseku poravnati navskrižja, obstoječa med strankami in sredno rešiti to predele vprašanje. Da se je Mladoček dr. Brzorad potegnil v imenu svoje stranke za splošno, jednako in neposredno volilno pravo, to smo bili tudi že omenili. Ministrski predsednik je bil izjavil: Mislim, da utegno bistveno vplivati na jednostavnost razpravljanj v odseku za volilno preosnovno, ako opozarjam na to, da je dospel predsedniku poslanskemu zborniku spis od ministra za notranje stvari, s katerim spisom se prijavlja, da je vlada umaknila predloga z dne 9. okt. 1893. Moj predgovornik, dr. Fanderlik, izjavil je kako skeptične nazore o morebitnem vplivu posvetovanj v odseku za volilno preosnovno, toda jaz nisem istega menjenja. Nasproto nadejam se, da po sedanjem potu dosežemo svoj cilj: sporazumljene med koalicionimi strankami, etudi so to doslej ni še posrečilo. Nadalje bila je sličati trditov, da je mnogo stvari izginilo iz vladine izjave z dne 23. novembra 1893., občalujem pa, da ne morem priznati resnosti te trditve. Jako lahko bi danes molčal o omenjeni vladini izjavi, vendar pa sem v svoji današnji izjavi doslovno ponovil vse okoljčine, ki so navedene v dotedni vladini izjavi, ki je vladni merodajna še dandanes, posobno kar se dostaja točko, da more vlada priznati le tako volilno preosnovno, kateri pritrdirijo vse koalicionane stranke.... S tega stališča odgovarjal je ministrski predsednik potem posl. Brzoradu, izjavljajoč, da vlada ne bude pristala na take nasvete, ki bi merili na splošno, jednako in neposredno volilno pravo.

V nadaljnji razpravi izjavili so se princ Karol Schwarzenberg kot zastopnik češkega plemstva, posl. Dipauli iz Tirolske, Malorus Romančuk in Poljak Rutovšček za vladino izjavo, nemški nacionalec Prade in moravski Čeh Fanderlik pa proti njej. Posl. Pattai je predlagal, da se dodata načrtu dva volilna telesa; minister za notranje stvari pa je obljubil, da predloži statistički material. Jutri bude nadaljevala razprava.

nje; preselimo se v manjše z jedno sobo in kuhinjo, ker je že cenojo. Zdi se mi, da pri Goršču v podstrešju že dolgo prazna taka soba. Včeraj sem govorila tudi s starinarjem radi pohištva; obdržim samo tri postolje, mizo, veliko omaro in par stolov; vse drugo prodamo. Na jesen pa vzamem dvoje dijakov na hrano in stanovanje. Zate sev potem ne bo več prostora....

Služiti! — Od rodne hiše! — Blagomu, komur ni znana vsa brdkost, ki je zdržena v teh besedah! — Služiti, ko si vajen, da ti služijo drugi, da gledajo na vsak tvoj migljej ter vgodne vsakej želji! — Služiti tujim, brezobjavnim ljudem, ki vpoštevajo samo tvoje roke, a ne tvojega srca, tvojega umal Koliko ponizevanja, koliko žalosti! — Od hiše, od staricev, kjer te ljubijo bolj kot sebe; kjer se trudijo, da ti povečajo radost in ublažijo bolest, kjer čutijo s tabo; od tod preo mej hladna srca brez sočutja za te! — (Dalje prih.)

Devet. — In ti?

Jedenajst. — Sedaj smo tudi z mojo balo pri kraji; — še zadnje pohištvo, — a potem?

Ribičevka je molčala ter tópo zrla pred-se. — Pred dušo so jej prišli pač zopet vse oni lepi časi, ko se je še košatila po svojih bogato-založenih prodajalni, ko se je vozila v dvoupregah "na kmete" ter ondi obhajala uprav lukulške pojedine. Tedaj je preostajalo puranov, šampanjec, — sedaj jej nedostaja ovnina in sočivja. In njena Jelica! — Mesto oboževane salonske dame stoji tu starikavo, oborno devče v obdrgnjenem krilci, pozabljeno, ignorirano....

Plačati moraš stanarino, mamá; — dva krata me je že tirala gospodinja! — Meni pa kupi takoj par nogovic. Zadnji par sem vrgla davi med smeti, ker so bile že same cunje! — Privzdignila je krilo in pokazala gola meča.

Ribičevka je jela plakati. — Moj Bog,

